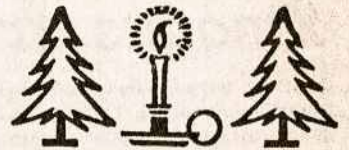

TĖVIŠKĖS AIDAI

KALĖDŲ SVEIKINIMAI

Jau artinasi Kalėdų šventės. Savo gimines, draugus, artimuosius, organizacijos savo narius pasveikinkime per „Tėviškės Aidus“. Trumpas, tradicinis sveikinimas \$10, atsiunčiant kartu su sveikinimais, kurie bus atspausdinti „TA“ Kalėdų laidoje. Nelaukime paskutinės dienos, jau dabar iš anksto atsiųskime sveikinimus ir rūpesčiai dings.

Apmokėtus sveikinimus atsiųsti iki gruodžio 1 d., nes juos reikia sugrupuoti prieš leidžiant į kompiuterį.

Prašome visų skaitytojų prisijusti prenumeratą už ateinančius metus, o dar neapsimokėję už šiuos metus, nuoširdžiai prašome nebedelsti.

„Tėviškės Aidų“ Redakcija
ir Administracija

Nr 46 (1783) 1991 m. lapkričio mėn. 26 d.

XXXVI METAI

Melbourne

Lietuviai ir lietuviškos pamaldos Lenkijoje

Suvalkų vaivadijos Punsco ir Šipliškių valsčiuose, taip pat Seinų ir Suvalkų miestuose gyvena apie 10 000 lietuvių. Punsco valsčiuje jie sudaro absoliučią daugumą. Navininkų, Pristavonių, Vidugirių, Vaitakiemio kaimuose ir Punsco miestelyje veikia lietuviškos aštuometės mokyklos, o Punske, be to, licėjus, t.y. 9-12 vidurinės mokyklos klasės. Licėjuje mokosi apie 100 mokinių. Suvalkuose, Seinuose, Smalėnuose, Ogrodninkuose, Krasnogrūdoje ir Kleinuose lenkiškų aštuonmečių mokyklų lietuviai moksleiviai papildomose grupėse lig šiol turėdavo po tris lietuvių kalbos ir literatūros pamokas per savaitę, o nuo 1988.09.01 - keturias.

Didokas lietuvių skaičius gyvena Varšuvoje ir kai kuriuose kituose Lenkijos miestuose. Ten lietuvių kalbos pamokų mokyklose neįmanoma suorganizuoti, todėl kai kur, pvz., Varšuvoje, jos mokoma šeštadieniais namuose „daraktorių“ būdu. Įvairių vietovių sąmoningieji lietuviai jungiasi į Lietuvių Visuomenės Kultūrinę Draugiją, kurios centras yra Seinuose. Draugija leidžia ketvirtinį žurnalą „Aušra“, kuris kartais pasirodo ir Lietuvos didžiųjų miestų kioskuose. Lenkijos gyventojai gali jį užprenumeruoti ir į Lietuvą ar kitas tarybines respublikas.

Visose keturiose Seinų krašto lietuvių bažnyčiose yra lankęsi lietuviai kunigai; daugiau iš išeivijos negu iš Lietuvos. Seinų parapijiečiai man net pasakė, kad būsiu pirmas Lietuvos kunigas, atlaikęs jiems sumą. Lig šiol buvo laikę tik Romos, VFR ir JAV lietuviai kunigai. Minimi lankęsi prel. Ladas Tulaba, kun. Domininkas Valentis, Vilniaus arkivyskupijos valdytojas prel. Algirdas Gutauskas, kuris pats yra seiniškis. Dabar, atidarius Lazdijų sienos perėjimo punktą, tikriausiai neaplenks šio brangaus kraštelio nė vienas iš Lietuvos vykstantis kunigas.

1988 m. balandžio - gegužės mėnesiais lankiausi Lenkijos Liaudies Respublikoje. Jos pakrastyje, Punsco apylinkėse, radau tikriausią Lietuvėlę, kokią atsimenu iš savo vaikystės ir jaunystės metų. Sveika, gyva, energinga, išsaugojusią gražius tėvų bei prosenių papročius ir nusistatymus. Gegužės pirmojo sekmadienio rytą nueinu Punske laikyti šv. Mišių ir apstulbstu: aštunta valanda ryto, o didelė bažnyčia pilnutėlė žmonių- kaip Vilniaus Antakalnyje per sumą! Natūraliai proporcingai dalyvauja abiejų lyčių visokio amžiaus

kun. Vaclovas Aliulis

parapijiečiai: suaugę ir senimas, vaikučiai ir jaunimas. O kaip giedal Priešais senąjį altorių pastatytas antras altoriaus stalas, prie jo celebruoja veidu į žmones ir ką matau: atidžiai apžvelgdamas visą bažnyčią, nepastebiu nė vieno sučiauptų lūpų! Visi moka atmintinai „Garbė Dievui aukštybėse“, ilgąjį mišiolą „Tikiu“ ir kitus Mišių tekstus bei atsakus, ir kiekvienas traukia iš visos sveikatos ... Kai po mišių klebonas užgiedoja „Marija, garbė Tau“, atrodo, kad bažnyčios giesmė ir skliautus nukels ...

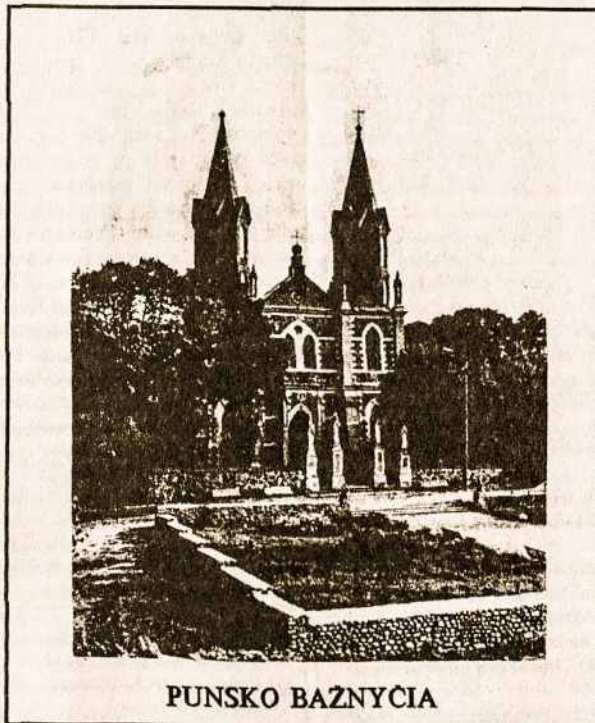
Punske lietuviškos pamaldos gyvuoja nuo seniausių laikų. Tik po Antrojo pasaulinio karo keletą metų jų nebuvo, ir lietuviai gyventojai tyliai kentėjo gašdinami, kad būsią išvežti į Sibirą, jeigu pradės judėti. Patys gyventojai 1940-1945 metais buvo stumdomi pirmyn ir atgal“ iš dalies repatrijuojami į Lietuvą (kai kas atsimeina buvę pietvakarių Lietuvoje šykščiai priimti, duonos ir pieno gaudavę tik už darbą ...), paskui legaliai ir nelegaliai sugrįžę į gimtąsias vietas. Lietuviškos pamaldos ir švietimas sustiprėjo apie 1956 m., atėjus į valdžią Vladislavui Gomulkai.

Jau dvidešimt metų Punske klebonauja prel. Ignas Džermeika. Pasidarė sau vargo, norėdamas savo asmenyje suvienyti dvi tautas (jo tėvas lietuvis, motina lenkė ar sulenkėjusi lietuvė) ir ne syki

užkliudamas tai vieniems, tai kitiems. Daugiau sunkumų sakosi turėjęs su lietuviais, nes jie labai sąmoningi bei aktyvūs ir labai jautrūs tautiniu klausimu.

Galime tą jautrumą suprasti: daug nuoskaudų per ilgus laikus prisirinkę. Todėl jie, kaip „Eneidoje“, „nepasitikti danajais, kai tie ir dovanas siūlo“.

Pastaraisiais metais Lenkijoje pastatyta ar statoma apie tūkstantį bažnyčių, daugiausia naujuose miestų rajonuose, bet taip pat ir kaimuose. Kai atsirado pasiūlymas pastatyti bažnyčią Punsco parapijos tolimame pakrastyje, Vidugiriuose, jautrūs lietuvių veikėjai suabejojo ir net pasauliui aliarmavo, kad čia manevras, kuriuo siekiama panaikinti lietuvių persvarą Punsco parapijoje, atskėlus dalį lietuviškų kaimų ir atidavus juos būsimai Vidugirių parapijai. Nuosaukūs, bažnytiški žmonės dabar pripažįsta, kad bažnyčia Vidugiriuose reikalinga, nes iki Punsco - 14 kilometrų. Aplankę tuos Vidugirius, radome bažnyčios sienas jau pastatytas. Atėjusi eilė sudėtingai aukštai geležinei stogo konstrukcijai. Po visą Lenkiją išvažinėjo klebonas ir vikaras, ieškodami geležies ir skardos, o tuo tarpu viskas labai pabrango. Vario skardos niekur negavo, reikės tenkintis cinkuota. Nuo molingo kalno, ant kurio statoma bažnyčia, žvelgiame į šiaurę - ten Galadusio ežeras, kurį kerta siena. Kai dainuoja vienoj pusėj ežero - vienoje valstybėje, girdėti kitoje ...

PUNSKO BAŽNYČIA

Punsco klebonas vis gauna vikarus lenkus. Jis paprastai susidraugauja su lietuviais, išmoksta lietuviškai. Ir Vidugirių klyčiai daugiausia vadovauja vikaras kun. Marijanas. Kodėl nėra lietuvių vikarų? - Kelias dešimtys metų buvo jaučiamas didelis Lomžos vyskupijos vadovybės nepalankumas lietuviams, užtat niekas iš jų nestodavo į seminariją. Prieš 30 metų punskiečiai klierikai Alfonsas Jurkevičius ir Bronislovas Kuculis buvo priversti iš Lomžos seminarijos pasitraukti ir ieškoti sau vietos kitose vyskupijose. Pastaraisiais metais, atėjus vyskupui Julijui Petcui, reikalai pasikeitė į gerąją pusę, jau yra ir lietuvių klierikų (Jonas Malinauskas ir kt.)

Turėjau Punske rečiausią malonumą: pirmadienio rytą atvažiuo licėjaus direktorius Sigitas Paransevičius, nusivežė mane ir kartu su 8-metės mokyklos direktorium Jonu Nevuliu aprodė mokyklą-licėjų, nuvedė pas pirmokėlius ir pas ateinančių metų abiturientus (vienuosliktokus). Pasakiau direktoriams: „Jei Tarybų Lietuvoje šitai mokyklos vadovai nusivežtų kunigą į mokyklą ir vestų į klases, - turbūt pasaulis aukštyn kojomis apsverstų...“ (Taip sakytą 1988 m. pavasarį. Po pusmečio tai tampa realybe). Dar vienos klasės mokinius susitikau parapijos namo saliuokėje susirinkusius į tikybos pamokas. Jaunimėlis mielas, atviras, nesibaido kunigų. Kadangi kunigai legaliai moko mokyklų auklėtinius, jie kviečiami į abiturientų išleistuves ir kitus oficialius aktus. Ir nenukenčia nuo to socialistinė santvarka ...

Apylinkių gyventojai kitataučiai ir Suvalkų vaivadijos pareigūnai pripažįsta šio kraštelio lietuvių darbštumą bei sumanumą. Punsco civilinė valdžia lietuviška (viršaitis - jaunas agronomas Jankauskas), pavyzdinčiai besitvarkant, pastatė vieną geriausių Lenkijoje kaimo sveikatos centrų. Punsco valsčius - pirmasis vaivadijoje ištisai telefonizuotas, nors gyvenama vienkiamuose. Kai kam visa tai kelia pavydą, bet juk nedraudžiama ir kitiems tvarkingai dirbti.

Iš Punsco pasiekėme Smalėnus. Tai nedidelė parapijelė, 40%

(Nukelta į 2 p s l.)

Žmogus yra reikalingas Dievo

L. Tulaba

Laimingi buvo Galilėjos kaimų ir miestelių gyventojai, kurie turėjo progos išvysti Jėzų, klausytis jo kalbų, būti liudininkai jo daromų stebuklų. Jėzus jiems buvo dangaus palaima. Jis ėjo gydydamas ligonius, prikeldamas mirusiuosius. Jam nebuvo negalimo dalyko. Tiems gi, kurie buvo su juo, nebuvo beviltiškos padėties. Visą jė galėjo gauti iš dieviškojo Mokytojo.

Štai du stebuklai betarpiai susiję su aukščiau cituotais Kristaus žodžiais: „Palaimintos akys, kuriuos regi, ką jų matote!“ Stebuklai patvirtina anuos Išganytojo žodžius.

Ilgus metus kraujaplūdžiu sirgusi moteris buvo beprarandanti viltį pagyti, nes daktarai negalėjo jai padėti. Bet pagalbą rado Kristuje. Vos tik prisilietė Nazareto Mokytojo drabužio, staiga pagijo. Ir Jėzus jai tarė: „Moteriške, tavo tikėjimas išgelbėjo tave“ (Mt 9,22). Ne vaistai, o tikėjimas jai grąžino sveikatą.

Sinagogos viršininko dukterė buvo mirusi. Kristus, atėjęs, paėmė ją už rankos ir tarė: „Mergaite, sakau tau, kelkis!“ Cia pat ji atsikėlė ir ėmė vaikščioti (Mk 5,41s). Mirties akivaizdoje žmogus yra bejėgis, bet Kristus ne: jis yra gyvybės ir mirties Viešpats. Turėti galią ant gyvenimo ir mirties žmogui yra sapnas, o Dievui realybė.

Nuo rojaus laikų žmogus, sutvertas į Dievo paveikslą ir panušumą, svajoto ir troško visa žinoti, visa suprasti, viską galėti; žodžiu, prilygti Dievui. Šis yra ir mūsų dienų žmogaus didysis troškimas. - Būti ir Dievas: didis, savarankus, galingas! Šios svajos, šie troškimai nekartą žmogų nukreipė nuo Dievo, ar pastatė prieš jį, kopasėkoje jis atsikėlė nelaimėse ir pražuvime. Dievas tačiau, nors ir atstumtas, nenori žmogaus pražūties, o verčiau tiesia pagalbos ranką. Kad parodytų žmogui jo menkumą, jo ribotumą, Viešpats panaudoja, kaip vidinę šviesą per malonę, ir išorinius įvykius. Įvairių gamtinių sukrėtimų akivaizdoje žmogus neišvengiamai yra priverstas atverti akis ir įsitikinti, jog yra nepajėgus, jog yra reikalinga Dievo.

Kai prieš keletą metų Italijoje drebėjo žemė, kai namai griuvo, upės išsiveržė iš krantų, žmonės bėgiojo ir pamišė, televizorių ekranuose pasirodė vienas profesorius - gamtininkas, paklaustas, ar nėra galimybių pramatyti žemės drebėjimų ir apsaugoti nuo jų, mokslininkas su liūdesiu pareiškė: „Deja, prieš šios rūšies nelaimes esame bejėgiai!“ Nemažiau mokslas ir visokios žemiškos priemonės yra bejėgės prieš audras ir potvynius, kurie neretai įvyksta pietų kraštuose. Pradedama lietus pilti, it dangus būtų pratrūkęs. Smarkus vėjas pučia. Medžiai virsta. Namai griūva. Sniokeščiūs vanduo veržiasi nuo

kalnų, nešdamas viską su savim ir palikdamas už savęs tik dumblą ir mirtį. Nėra išsigelbėjimo. Šitokioje padėtyje neišvengiamai pajuntama, jog esame bejėgiai kovoti prieš nesukontroliuojamas gamtos jėgas. Vadinas, nesam nei visa išmaną, nei visa gali. Taigi negalim prilygti Dievui. Esame jo reikalingi, kad pagėtume išsigelbėti. Dievas šitokias nelaimes leidžia, ne kad baustų žmoniją, bet kad leistų žmonėms suvokti tikrą savo vertę ir galią, ir taip palenktų šauktis dangaus pagalbos.

Kai skausmas vargina ir vaistai negelbsti, kai vidinės ramybės neturim ir niekas negali mums padėti, kai mirties pavojuje atsidiuriame, esame priversti Dievo šauktis, nes tik jis - gyvybės ir mirties Viešpats gali mums padėti.

Esame reikalingi Dievo. Negalime apsieiti be jo. Esame reikalingi Dievo fizinio ir dvasinio gyvenimo reikaluose. Dievo juk vėjai ir vandens klauso. Kai Jėzus nutildė audrą, apaštalai stebėjosi ir sakė: „Kas tada jis yra, kad įsakineja vėjams ir vandenims, ir tie jam paklusta“ (Lk 8,23ss). Dievas juk yra gyvybės davėjas ir palaikytojas. Mortai, liūdinčiai dėl brolio Lozoraius mirties, Jėzus priminė ir sakė: „Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas. Kas tiki į mane, jei ir mirtų, bus gyvas. Ir kiekvienas, kuris yra gyvas ir tiki į mane, nemirs per amžius“ (Jon 11,25s).

Norint, kad Dievas mus gelbėtų,

reikia tikėti į jį, reikia jį mylėti ir jam pasivesti. Antgamtinė malonė įjungia mus į Dievą, į tą dievišką Vynmedį, iš kurio mes gauname amžinos gyvybės savyus (Jon 15,1-5). Kaip ana Evangelijos serganti kraujaplūdžiu moteris prisilietimu prie Jėzaus drabužio stebuklingai pagijo, taip ir mes galime užsitikrinti visokeriopą dangišką pagalbą jungdamiesi su Jėzumi per Sakramentus. Kaip Jairo dukrelė Išganytojas, paėmęs už rankos, tarė: „Mergaite, sakau tau, kelkis!“, - ir ji atsikėlė gyva, taip ir mes, kai jaučiamės dvasiai mirę per nuodėmę, klaupkimės prie klausyklos, išpažinkime savo kaltę, o kunigas Kristaus vardu ir galia tars mums: „Aš išriuš tave iš tavo nuodėmių. Eik ramus!“ Ramybė mums grįš, džiaugsmu prisipildys siela.

Antro pasaulinio karo metu vienas Amerikos lėktuvų buvo bekrintis žemyn. Vienas iš lakūnų šaukėsi Dievo: meldėsi ir sakė: „Vaišpatie, galbūt mane. Aš būsiu geras, tau ištikimas. Dieve, tu gali mane išgelbėti! Kai lėktuvas krito ant žemės, jis, nors sužeistas, pajėgė išskoti iš jo. Ir vos tik jam iššokus, lėktuvas sprogo ir paskendo liepsnose. Antrasis lakūnas žuvo jame. Dievas išklaušė lakūno, kuris šaukėsi jo pagalbos, maldos, ir jį išgelbėjo.

Prašykime ir mes kasdien Viešpatį, kad jis būtų su mumis ir mus reikale gelbėtų, o įsitikinsime, jog teisingi yra maldos žodžiai: „Dievas yra mūsų prieglauda ir stiprybė, veikiausia pagalba varguose“ (Ps 45,2).

Lietuviai ir lietuviškos pamaldos Lenkijoje

(Atkelta iš 1 p s l.)

parapijiečių - lietuviai. Kadaisė čia yra buvęs reformuotųjų pranciškonų vienuolynas, dabar jame įsikūrę lenkai vienuoliai Marijos oblatai. Tas ordinas savo programoje yra įsirašęs ir uždavinį patarnauti tautinėms mažumoms. Ir išties, mane iš Punsko nusivežęs tėvas klebonas rūpinasi lietuviais parapijiečiais su gražiausia nuosirdumu. Užtat ir jauni lietuviukai stoja į šį ordiną. Vienas iš jų, 1988 m. vasarą įšventintas kunigu, pradeda Smalėnuose vikarauti. Po metų jis išvyks rengtis į misijas, o čia ateis dirbti kitas jaunas lietuvis Marijos oblatas, kuris Lietuviai ir lietuviškos pamaldos Lenkijoje

dabar yra diakonas. Smalėnuose ilgokai tarnavo lietuviams kunigas Janas, prieš tai vikaravęs Punske ir išmokęs lietuvių kalbą. Jam išsikėlus, iki 1988 m. liepos mėnesio lietuviškas pamaldas čia laikydavo Seintų

vikaras lietuvis kun. Zenonas Parakevičius (gimęs Rimšėje prie Dūkšto; pirmiau jo tėvas, o dabar brolis - Punsko vargonininkai, puikūs choro organizatoriai). Man lankantis kun. Zenonas taip pat celebravo Mišias Smalėnuose ir Zagariuose, parsivežė mane į Seinus.

Imant proporcingai pagal bendrą dalyvių skaičių, Smalėnuose daugiausia žmonių ėjo komunijos, tarp jų nemažai vaikų ir merginų. Visur kalbėjau, kad reikia ne tik lietuvių kunigų, bet ir lietuvių seserų vienuolių, ypač darbai su vaikais, našlaičiais ir pan. Penkiolikmetės susižalgydavo tarp savęs - kuriai iš jų reikės būti seselei? Būtų geriausia, kad kandidatės neišsibarstytų po kelias kongregacijas, o stotų į kurią vieną, kad laikui bėgant galėtų įkurti savo skyrius Punske ar Seinuose. Gal geriausiai tiktų palaimintojo Jurgio Matulaičio įsteigtoji Eucharistinio Jėzaus tarnaičių vienuolija, lig šiol turinti ryšius su Lietuva (jos centras Prūsijoje prie Varšuvos). („K. P.“)

ĮVYKIAI

Paryžiuje prasidėjo UNESCO organizacijos 26-oji generalinė asamblėja. Pirmą kartą pilnateisėmis narėmis į joje dalyvavo trijų pabaltijo valstybių - Lietuvos, Latvijos ir Estijos delegacijos. Asamblėjos dalyviai karšais plovimais pasveikino šių valstybių vėliavų pakėlimą. Lietuvos, Latvijos ir Estijos atstovai prieš keletą dienų Londone pasirašė UNESCO steigiamąją deklaraciją. Priėmus pabaltijo valstybes, ši tarptautinė švietimo, mokslo ir kultūros organizacija dabar vienija 163 pasaulio valstybes.

Generalinė Tarptautinio valiutos fondo ir Pasaulinio banko asamblėja nutarė, kad Lietuva, Latvija ir Estija bus priimtos pilnateisėmis šių organizacijų narėmis artimiausioj Tarptautinio valiutos fondo ir Pasaulinio banko sesijoj, kuri įvyks 1992 metų balandžio mėnesį Washington. Šią žinią paskelbė Europos komisijos komisaras Christophersen. Derybos dėl trijų Pabaltijo valstybių priėmimo į Tarptautinių valiutos fondą ir į Pasaulinį banką turėtų prasidėti artimiausiu metu.

Nauja bažnyčia pradėta statyti Juodupėje, netoli Rokiškio. Prieš karą čia buvo kukli bažnytelė, tačiau karo metu ji sudegė. Pokario metu parapijiečiams buvo neleista naujos bažnyčios statyti ir maldos namai įsikūrė ūkiniame pastate. Gyvenvietė išaugo ir ankšta dabartinė bažnytelė nebetinkina tikinčiųjų. Vieta naujai Bažnyčiai parinkta ant aukštumos, netoli buvusios bažnyčios pamatų. Nauja bažnyčia turės aukštą bokštą, kryžiaus formos planą, vieną navą, vieną altorių. Po bažnyčia numatoma įrengti porą klasių, susirinkimų salę. Projekto autorius - architektas Donatas Gričius.

Kitą naują bažnyčią pradėta statyti Varėnoje. Pirmoji bažnyčia čia buvo pastatyta 1776 metais. Ji sudegė pirmojo pasaulinio karo metu. 1920 metais buvo pastatyta nauja bažnyčia, bet ji sudegė per antrąjį pasaulinį karą, 1944 metais. Parapijos klebono Prano Račiūno rūpesčiu buvo įrengta koplyčia buvusiuose Saulių namuose. Tačiau po ketverių metų valdžios uždžios patvarkymu koplyčia buvo uždaryta. Lietuvai vėl laisvėjant varėniškiai nutarė pastatyti naują bažnyčią. Šių metų rugsėjo paskutinį šeštadienį vyskupas Matulaitis pašventino būsimos bažnyčios pamatus. Bažnyčia statoma pagal architektų Bakaičio ir Baravyko projektą.

Sovietų gynybos viceministras Gračiovas „Izvestijų“ dienraštyje pareiškė, kad Lietuva turės suteikti „materialinę ir finansinę pagalbą, išvedant Sovietų kariuomenę iš Lietuvos. Tai turėtų būti mokėjimai valiuta bei parama statant naujus karinius objektus, kuriuose turės įsikurti pasitraukiantys iš Lietuvos daliniai. Jis vėl pakartotai Sovietų pasiūlymą atitrakti kariuomenę tik iki 1994 metų pabaigos.

Spalio 30 dieną Kėdainių rajono Svetybrascio bažnyčioje, bus aukojamos šventos Mišios už žymų Lietuvos valstybės veikėją, paskutinį Nepriklausomos Lietuvos užsienio reikalų ministrą Juozą Urbšį minint pusės metų sukaktį nuo jo mirties. Svetybrascio bažnytelė pasirinkta neatsitiktinai - čia J. Urbšys buvo pakrikčtytas. Po šv. Mišių J. Urbšio tėviškėje bus pašventintas koplytstulpis ir sodinama giraitė jo atminimui.

TEVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355
LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius Kazys Mieladžys. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti adresu nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$30. Kituose kraštuose \$35. Atskiras numeris \$1.00. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$2.00. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožiūra.

Anglija žada grąžinti Pabaltijo valstybių tik prieš 1940 m. depozituotą auksą, nors jį buvo neteisėtai pardavus. Lietuvos aukso vertė būtų apie 30 milijonų dolerių.

Published by Val. Cizauskas
38 Coghlan St., Nidre, 3042
President of the Lithuanian
Catholic Federation

ŠALIS IR JOS IŠEIVIJA

Kad laisvasis pasaulis visiškai nepamiršo Lietuvos okupacijos, daug prisidėjo mūsų išeivijos akcija pravesta beveik visose demokratinėse šalyse. Dabar, po staigaus nepriklausomybės atgavimo, kyla klausimas, kiek ta išeivija galėtų prisidėti prie kuo geresnio tėvynės atstatymo.

Neblogai skamba, kai išgirstam, kad S. Amerikoj gyvena netoli vieno milijono lietuvių kilmės žmonių. Neturim rimtos statistikos apie tai, tik gerai žinom, kad pačioje lietuviškoj veikloj dalyvauja vos 10-15,000 ten gyvenančių tautiečių. Kiek mažiau jų yra Kanadoj, Australijoj, iš atvažiavusių 10,000, beliko tik 5,000, daugiausia senelių. Aktyvų jaunimą jau tenka skaityti šimtais ne tūkstančiais. Labai gali būti, kad iš vis dirbančių lietuvių darbai už Lietuvos sienų turime kokius 25,000 lietuvių, jei neskaitysim gyvenančių Sibire, Rusijoj, Lenkijoj ir kitose šalyse.

Toks skaičius materialiai padėti kraštui per daug negalėtų. Jei suaukotų 25-100 milijonų, tai ir viskas. Dalis vyresnio amžiaus išeivių grįžtų su savo ištekliais į Lietuvą, kad ten praleisti paskutinius amžiaus metus. Tokių būtų gal keletas tūkstančių. Jie visi gana pensijas tvirta valiuta, kuri nueitų į mūsų kraštą. Tai, aišku, būtų naudinga devizom neturtingai šaliai. Įvairūs įstatymai apriboja nuosavybės įsigijimo teisę ir pilietinės klausimas juos atbaido nuo tokio žingsnio. Valdžiai apie tai vertėtų dar kartą pagalvoti.

Kas neturi užsienį artimų giminių, o tai pat ir Lietuvoje, galėtų testamentu perleisti savo turtą Lietuvai. Tik čia vėl iškyla nepakankamo pasitikėjimo klausimas. Užrašęs turtą valstybei nori būti tikras 100%, kad jis bus suvartotas tautos gerovei, bet ne kam kitam. Reikia pasakyti, kad iki šiol, deja, tokio tikrumo išeiviai dar nejaučia. Jį reiktų skubiai atstatyti darbais, ne žodžiais.

Tikras išeivių potencialas yra ne doleriuose, bet Vakarų mokslų ir technologijos pažinime, kurį dalis išeivių įsigijo gyvendami ir dirbdami demokratiniam pasaulyje. Šiuo gana svarbiu lobiu būtų galima pasidalinti su atsiuriančia Lietuva. Objektiviai parinkti įvairių specialybių išeiviai galėtų nuvažiuoti padirbti veltui koki pusmetį savam krašte ir perduoti žinias ir patyrimą Lietuvos kolegoms. Jokie suvažiavimai ir paskaitos neatstotų tokio konkretaus žinių perdavimo.

Mintis gerai skamba, bet ją įgyvendinti yra kiek sudėtingiau. Tokiai akcijai reikia, kad Lietuvos vyriausybė sudarytų reikalingų specialistų sąrašą, nurodant taip pat jų skaičių. Išeivijos vyriausios organizacijos privalėtų surasti tikrų, ne nuduodančių, specialistų būrį pasiryžusių tokiam žygiui. Toliau tektų koordinuoti šią akciją numatant kas ir kur dirbs ir gyvens per tą laikino darbo laikotarpį.

Kiek žinau, estų vyriausybės prašymu yra sudaryta estų diasporos patariamoji komisija Vakaruose. Ji, pagal reikalą, teikia informaciją ir patarimus Talino valdžiai. Visgi tiesioginis pasikeitimas žiniomis ir patyrimu, mano manymu, būtų naudingesnis. Sporadiški apsilankymai, o net ir suvažiavimai, nors yra naudingi,

Rašo Dr. Jonas Kunca

neatstos konkretaus ir kartu planingo bendradarbiavimo tarp išeivijos ir tautos kamieno. Taigi į šią akciją vertėtų atkreipti daugiau dėmesio. Be tokios iniciatyvos įgyvendinimo mūsų valstybė neturės tos paramos, kurią galėtų turėti iš gyvenančių Vakaruose savo brolių.

Mūsų atsistatančiai valstybei yra reikalinga skubi parama. Taigi, norint rimtai išnaudoti išeivijos glūdinį potencialą, tektų imtis konkrečių žingsnių tiek Vilniuje, tiek išeivijoj. Planavimas ir koordinacija tai pirmas poreikis. Kadangi iki šiol nėra tinkamai išvystytų krašto valdžios-išeivijos vadovų bendradarbiavimo, jį reiktų nedelsiant užmegzti. Tik čia sutiksime keletą dirbtinų kliūčių. Iki šiol išeivija laikoma kaž kokia ypatinga tautos dalim, iš kurios laukiama dolerinės paramos ir kartais neužsitarnautų pagyrimų,

bet kartu laukiama, kad diaspora pritaris visa kam, kas yra daroma ar vyksta pačioj šalyje. Gyvenantys demokratiniam pasaulyje yra praprātę turėti teisę į savostovios nuomonės susidarymą ir laisvę jos išreiškimui. Bet koks mėginimas tiesiog ar per „patikimus“ draugus užsienį priversti išeivius galvoti ir pasisakyti pagal keno nors nurodymus, bent išeivijos inteligentijai, nėra priimtinas, o milijonierių Vakaruose irgi, berods, neturime. Į šias dvi aplinkybes tektų atsižvelgti organizuojant konkrečios paramos akciją. Nematau kodėl vienas kitas išeivis negalėtų užimti svarbiausią pareigūno vietą Lietuvoje, jei jis būtų tinkamas tam kandidatas ir jei iš to būtų kraštui naudos. Juk visi esame vienos tautos vaikai ir turime ne vien pareigas, bet ir teises kaip tokie.

Išeivijos parama Lietuvai galėtų būti gana reikšminga tik turime ją tinkamai koordinuoti.

Lūžiai ir atgimimas

Karo ir okupacijų poveikyje mūsų tauta pasidalino į tris pagrindines dalis. Didžioji, vadinamas tautos kamienas, liko gimtojoje žemėje, pasiryžusi kentėti, laukti ir kovoti. Kita - Sibiro tremties paliesta, okupanto varu išvaryta iš savojo krašto, daugiausia nukentėjusi ir išnykusi. Trečioji - išeivija, apsisprendusi geriau išeiti į laisvę ir nežinią negu likti okupacijoje. Kiekviena iš jų pateko į skirtingas gyvenimo sąlygas ir per penkis dešimtmečius laiko tėkmėje suaugo su kasdienybės poreikiais, kiekviena sau kaip įmanydama skynėsi praėjimo takus, kad būtų kur eiti ir priaugančiom kartom, kurios pirmiausia matė tik vieną jas supančią tikrovę. Pastaroji visiems ir visai išsisklaidžiusiems buvo gana paini, stengiantis išlaikyti savo tautinę tapatybę, neatsisakyti kovos dėl šviesesnio rytojau ir laisvės. Vidiniai ir išoriniai konfliktai buvo neišvengiami. Su kasdiene duona maišėsi ir kasdieniniai savęs patikrinimo egzaminai: kaip toli tie

likiminiai dešimtmečiai mane nunešė nuo pirmųjų pasiryžimų ir priesaikų, kokio kaitrumo liepsnelė dar manye liepsnojo, kai reikėjo jungtis į tokius reikalus, kurie manęs asmeniškai neliečia, kai reikėjo laikyti nuleistas rankas, kad atspirtum gundymui imti iš akmenų paverstą duoną. Ir Sibiro tremtinys, ir Vakarų išeivis, ir tėvynėje pasilikęs nebuvo laisvas nuo tų žabangiškų bandymų. Užtat ne visus, nors ir fiziškai išlikusius, galima būtų pavadinti išsilaikiusiais, kad imtų „arklą, knygą, lyrą ir eitų Lietuvos keliu“.

Svarstant atsistatančiai Lietuvai pagalbos klausimus, išryškėja ir pirmumas. Teigiama, kad šiuo metu labiausiai reikalinga pagalba švietimo srityje, ją, žinoma, suprantant plačiausia prasme, normaliai apjungiančią pilną žmogaus ugdymą. Nenuostabu, kad po penkiasdešimt metų žmogų žalojusios okupacijos šito labiausiai reikia. Maskvai pavaldžioje respublikoje tiesiant naujus kelius, statant daugiaaukščius namus, vystant pramonę ir techniką - visoje toje pažangoje žmogus buvo vedamas atžangos keliu į „laimingo“ vergo stovyklą, kurioje individualūs ir prigimtiniai polėkiai buvo slopinami, kad viskas greičiau lipdytųsi į vieną vienetą marksizmo vizijos perspektyvoje. Ir šioje praktikoje žmogus išmoko laukti, ne skubėti; gauti, ne duoti; tylėti, ne kalbėti; meluoti, ne už tiesos pareiškimą baudžiam. Tai tik keli apgailėtinų lūžių pavyzdžiai. Todėl atgimimas (jei jį ir švietimu pavadinsime) šiandien tautai tikrai būtinas ir neatidėliotinas. Platesnį įžvalgoj - ir ne tik tiems, kurie tėvynėje pasiliko. Lūžiai, jei jie ir ne tokie, palietė visus išsiblaškiusios tautos dalis. Užtat nėra jokios kitos geresnės išeities, kaip tik tiesti vieni kitiems rankas, dalintis kas kuo gali, neatsiriboti „jūs ir mes“, nenustatinėti išankstinės bendros laikysenos kam grįžti ir kam ne. Kiekvienas turi surasti save ir savo kelią. Jau atsiranda gražių pavyzdžių, kai tautos švietimo ir atgimimo sritin jungiasi laisvame pasaulyje pasirodę specialistai.

C.S. („T.Z.“ Nr. 45)

Popiežiaus žodžiai misionierių Kongregacijos nariams

Misionieriai skelbiantys Kristų vargo kankinamuose pietuose, labiau negu bet kas kitas supranta tautų solidarumo svarbą, labiau negu kas kitas suvokia turtingų tautų atsakomybę už besivystančių tautų likimą. Šiais žodžiais popiežius Jonas Paulius II kreipėsi į Daniele Comboni įsteigtos Jėzaus Sirdies misionierių kongregacijos narius, kurie šiomis dienomis Romoje užbaigė savo kongregacijos generalinę kapitulą. Politiniai sprendimai bei administraciniai ar ekonominiai potvarkiai, sakė Popiežius, nors ir būtų priimti kurioje nors vienoje valstybėje, dažniausiai paliečia gana plačią tautų bendrijos dalį. Šitai turint omenyje, negalima leisti, kad keliant vienų gerbūvį, sudarant sąlygas prabangiam gyvenimui, tuo pačiu plitų vargas ir skurdas kitos pasaulio srityse. Negalima džiaugtis prabanga, kol kiti žmonės kenčia skurda.

Toliau savo žodyje šv. Tėvas labai aukštai įvertino Jėzaus Sirdies misionierių uolų darbą pačių vargingiausių Afrikos žmonių labui. Pastaruoju metu, - priminė šv. Tėvas kreipdamasis į misionierius, - keli jūtų kongregacijos nariai atidavę savo gyvybę skelbdami Kristų, gindami žmogaus teises ir žmogiškojo asmens orumą. Sie skaudūs įvykiai liudija, kad jų broliai iš tikrųjų buvo kupini Kristaus dvasios ir šioje dvasioje prisimėmė kankinystės auką. Šv. Tėvas padarino misionierių ir toliau uoliai dirbti, toliau skelbti begalinę Dievo meilę žmonijai, ypač patiems vargingiausiems žmonėms.

Šiandien, Popiežius Jonas Paulius II privačioje audiencijoje, priėmė Kauno merą Vilimą Ciurinską ir Vilniaus viečmerą Vidą Kamaitį. LRTV

Apsilankė jo Ekscel. Augsburgo Vyskupas Jozef Stimpfle

Šių metų spalio 27 d. šv. Kazimiero kolegiją aplankė Augsburgo vyskupas Jozef Stimpfle. Kolegijos Rektorius Prelatas A. Bartkus surengė vakariene sveičio garbei, kurioje dalyvavo ir Jo Ekselencija Apaštališkasis Pronuncijus Irane arkivyskupas Bulaitis, taip pat iš Amerikos atvykęs kunigas daktaras Sarauskas, sveičias iš Vokietijos - prelatas Bunga, bei pirmasis Kolegijos rektorius prelatas Tulaba, kiti garbingi sveičiai.

Jo Ekselencija Augsburgo vyskupas pasidalino įspūdžiais iš Lietuvos, kurią seneniai aplankė. Nepaprastą įspūdį vyskupui paliko Kryžių kalnas, Marijos šventovės Šiluvoje ir Vilniuje. Labai džiaugėsi Tėšų ir Kauno kunigų seminarijomis. Mums, kolegijos klierikams, palinkėjo kuo geriausias kloties moksle.

Atsakomojoje kalboje kolegijos Rektorius padėjo garbingam sveičiui už apsilankymą ir išreiškė viltį, kad Jo Ekselencija dar ne kartą apsilankys mūsų kolegijoje.

Klierikas Gintautas Gudas, Roma, 1991 spalio 29 d.

Požiūris į Lietuvos laisvės kovą

JAV Lietuvių Bendruomenė, būdama pati stipriausia lietuvių jungtis visoje išeivijoje, daugiau atiduoda ir laisvėjančiai Lietuvai. Jos pirmininkas dr. Antanas Razma, kalbėdamas Lemonto apylinkės suruoštame Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo sukakties minėjime 1991 vasario 10, jos požiūrį Lietuvos reikalus taip aptarė:

„Vasario Sešioliktoji ir Kovo vienuoliktoji yra mūsų tautos didvyriškumo ir laisvės simboliai. Skausmo šūrupuliai mus krato, prisiminus žiaurųjį sekmadienį - sausio 13-tąją Vilniuje, kur jaunutės Loretos Asanavičiūtės kūnas perskrostas sovietų tanko ir jos kraujas liejasi Vilniaus gatvėse. Su ja kartu paguldė galvas 14-ka didvyrių dėl Lietuvos laisvės.

50 metų nacių ir sovietų teroras nepalaužė mūsų tautos, - priešingai, tauta pagimdė ir subrandino milijonus bei šventuosius. Štai jie, partizanai, vyskupai Borisevičiai, pogrindžio kovotojai, Kalantos, Landsbergiai, kurie be baimės mirti vedė mūsų tėvynės seses ir brolius į pažadėtąjį laisvės rytą.

Turime didžiutis, kad mes, daugumas išeivijos, palikę tėvynę,

nepraradome vilties tautos išsilaisvinimui.

Išsaugojome lietuvių kalbą bei jos kultūrą savose šeimose, rėmėme lietuvių spaudą, organizavome lituanistines mokyklas, jaunimo organizacijas, fondus, didžiausias ir kitas lietuvių šventes, jaunimą išauuginome lietuvišką, kuris šiandien perima lietuvių veiklos vairą ir apaštalauja tautos išsilaisvinimui.

Tai mūsų vyresniosios kartos gražūs vaisiai.

Ir šiandieną mūsų tėvynės išsilaisvinimui kiekvienas atiduokime didžiausią auką:

Vieni demonstruokime;

Kiti rašykime Baltiesiems Rūmams, Kongresui, spaudai;

Dar kiti paremkime lietuvių veiklą didžiausia pinigine auka;

Taip pat stipriai paremkime „Dovana Lietuvai“, kuri lėšomis remia įvairius darbus mūsų tėvynėje.

Nė vienas neturime teisės ramiai žiūrėti ir laukti, kad kiti už mus atliktų darbus lietuvių labui ir Lietuvos išsilaisvinimui.

Kiekvienas pagal savo išgalę atiduokime didžiausią duoklę

dabar, ne ateityje, nes tauta yra žūtbutinėje kovoje dėl laisvės, kiekviena mūsų auka Lietuvos kovotojus stiprina.

Visi kartu su Tauta laimėsime pergalę ir pilną Nepriklausomybę“.

O kalbėdamas 1991 vasario 16 Čikagos miesto centre jaunimo suruoštoje demonstracijoje, JAV LB krašto valdybos pirmininkas kreipėsi į JAV prezidentą Bush, taip mąstydamas.

„Demokratija mus moko, kad visi žmonės, vyrai ir moterys, yra sutverti būti laisvi. Tai Dievo dovana žmonijai. Niekas neturi teisės užgrobti savo kaimyno. Jokia valstybė, didelė ar maža, neturi teisės pavogti kitos valstybės. Kuwaito ir Lietuvos okupacijos yra panašios, todėl ir laisvės principai toms abiem valstybėms turi būti taikomi vienodai, neatsižvelgiant į alyvos spaudimą. Išlaisvinti Kuwaitui JAV nusiuntė pusę milijono karių. Lietuva iš Bush nereikalauja kareivijų. Lietuva tik prašo JAV prezidentą tvirtai Gorbačovui pasakyti, kad jis iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos išsivestų savo kariuomenę.

(„P.L.“ Nr. 4/248)

POLITIKOS SESELIUOSE

Mūsų parlamente (AT) buvusi audringa sesija dėl galimos KGB infiltracijos. Būk tai esą KGB agentų pačių mūsų parlamentarų tarpe. Žinią paskleidęs yra vienas Lietuvos dienraštis.

Prez. Bush'o populiarumas labai nukrito. Amerikiečiai jam primeta, kad jis per daug važinėja po užsienius ir per mažai rūpinasi krašto vidaus reikalais. Užsitraukimas lobistų nemalonės dėl spaudimo tartis su arabais irgi gali pakenkti jo rinkiminei kampanijai.

Robert Maxwell, miręs neaiškiose aplinkybėse Atlanto vandenynė, buvo iškilmingai palaidotas Alyvų garbės kapinėse dalyvaujant Izraelio prezidentui, min. pirmininkui ir kitiems aukštiejiems pareigūnams. Jis daug nusipelnęs Izraeli valstybei ne vien padėdamas vesti nelagalų ginklų pardavimą Iranui, padėdamas Mossad slaptai tarnybai, bet ir investuodamas bilijonines sumas Izraelijai.

Tik tų investicijų kapitalas atsiradęs klasingų paskolų gavimu iš įvairių pasaulio bankų. Kad tuos bankus apgauti, Maxwell turėjo savo organizacijos centrą Lichtensteine, kuris neduoda informacijos bankam apie ten įsikurusį finansininkų ekonominį stovį. Taip miręs ar nužudytas jis paliko gerą sumą pinigų Izraelijai, o kitur 4500 milijonų skoltų.

S. Sajungoj užsienio žurnalistai gali aplankyti kalėjimą už \$1500 dolerių, o karinę bazę už \$500.

Prez. Bush'as telefonu išpėjo Gorbačovą dar liepos mėnesį, kad prieš jį yra ruošiamas perversmas. Pastarasis, sako, būk tai netikėjęs tokia galimybe.

Berlyne šio mėn. pradžioj posėdiavo 27 Vakarų Europos tautų atstovai svarstydami kaip sustabdyti nelegalių imigrantų ir darbininkų antplūdį.

Vokiečių žurnalas „Spiegel“ gavo video juostas, kurios parodo, kaip nepavykusio perversmo vadai, Yanayev, Pablov, Kriuchkov ir Pugo, girtuokliavo švėsdami per anksiti savo pergalę.

Izraelio Shamiro vadovaujama teroristų grupė, be kitų nusikaltimų, yra nužudžius anglų ministrą Artimiesiems Rytams lordą Moyne Kairo mieste 1944 m., o švedų grafą Bernadotte Jeruzalėj 1948 m. Pastarasis mėgino atstatyti taiką Artmuose Rytuose.

Po kilusio gaisro Chernobilio atominėje jėgainėje, Ukrainos parlamentas nubalsavo ją uždaryti. Kaip dalykai stovi su Ignalina, iki šiol gerai nežinoma.

Naftos šulinių gaisrai padarė Kuveitui 100 milijardų dolerių nuostolių. Dabar jie visi yra užgesinti. Už tokią sumą būtų buvę galima pastatyti ant kojų ne vien Pabaltijai, bet ir visą buv. S. Sajungą.

Buvusioj Portugalijos kolonijoj Rytiniam Timore Indonezijos kariuomenė išžudė apie šimtą beginklių žmonių dalyvavusių laidotuvsė to pačios kariuomenės anksčiau nušauto asmens.

Sovietų respublikos dalinasi aukšą ir užsienio skolų mokėjimą. Iš turėtų virš 2000 tonų aukso 1953 m. beliko vos 240 tonų, o skolų yra apie 60 milijardų dolerių. Taigi aukso atsargų neužtektų skolų apmokėjimui.

Supilkime gražų Vydūno kapą

1944 m. spalio 2 d. Vydūnas paskutinį kartą vaikščiojo Tilžės gatvėmis, apžiūrinėdamas jos griuvėsius. Atsisveikinęs su namais, nužygiavo geležinkelio stotin, iš kur per Labguvą išvyko į netoli Povarbių dvaro esančią stotį. Šitai prasidėjo varganas didžiojo tautos išminčiaus kelias tremtin. Po labai dramatiškų, kone dvejuis metais trukusių klajonių 1946 m. rugsėjo 4 d. Vydūnas atsidadė Lipės krašto (Vokietija) sostinėje Detmold. Šio jausmų miesto Moltkės gatvės 36 namas prabėgo ganėtinai kūrybingi paskutinieji šešeri mąstytojo ir rašytojo gyvenimo metai. Po skaudžių bėgimo metu patirtų dvasinių ir fizinių išmėginimų rašytojas galėjo atsipūsti. Jį supo palanki kūrybiniam darbui aplinka, žmonės, tarp kurių buvo ir nemaža tėvynainių iš Tilžės, daug lietuvių, rodžiusių jam dėmesį ir pagarbą, lengvusių jo buitį.

Tačiau kaip ir kiekvieną tokio likimo žmogų Vydūną slėgė tremtinio dalia, kamavo skausmas dėl pavergtos Tėvynės. Jos laisvė ir žmogaus pareiga tautai buvo pagrindiniai tuometinių jo publicistinių ir filosofinių rašinių motyvai. Nors buvo senyvas ir nestiprus, didysis mąstytojas vylėsi grįžti į laisvą gimtąjį kraštą ir ten rasiąs amžinąjį atilį. Bet širdžiai sustoti buvo lemta toli nuo Tėvynės. Rašytojo kūną priglaudė Detmoldo miesto senosios kapinės. Garbųjį tautos sūnų laidojusieji tėvynainiai tremtiniai tikėjo, jog čionai jis ilsėsis laikinai, nes Lietuva greitai būsianti laisva ir rašytojo palaikai bus parvežti gimton šalėn. Todėl trispalve užklotas cinko karstas buvo įdėtas į mūrytą duobę. Kapo kauburėlį netrukus papuošė lietuviško lauko riedulį menas akmuo.

Prabėgo bemaž keturi dešimtmečiai. Lietuvoje vis stipriau sklinda Vydūno taurių įdėjų aidas, vis dažniau prisimenamas jo vardas, iš naujo leidžiami mąstytojo raštai knygnuose neužsiguli. Vydūnas

grįžta į mūsų sąmonę iš kelis dešimtmečius trukusio užmiršimo tremties.

Pats metas imtis deramai įamžinti didžiojo lietuvių atminimą. Pasitvirtino mąstytojo ir tų, kurie lydėjo jį į paskutinę kelionę, tikėjimas Lietuvos laisve. Pats laikas išsipildyti ir kitam jų lūkesčiui - iš tremties į Tėvynę Vydūno palaikams sugrąžinti. Jau baigiami tvarkyti formalumai ir už mėnesio, spalio viduryje, didįjį savo sūnų pasitiks gimtoji žemė. Vydūną amžiams priglaus prie Rambyno

(Silutės raj.) esančios kapinaitės, tapsiančios Mažosios Lietuvos panteonu.

Tačiau tų kapinaičių vaizdas kol kas ganėtinai slogus. Joms sutvarkyti reikia didelės talkos, į kurią kviečiame visus, kam brangus Vydūno vardas, kas suvokia jo svarbą mūsų kultūrai, reikšmę dvasiniam tautos algimimui, kas jaučia pareigą prisidėti prie jo atminimo įamžinimo. Supilkime gražų Vydūno kapą visi kartu!

Vacys Bagdonavičius
Vydūno draugijos pirmininkas

Šv. Tėvo apaštalinės kelionės

Spalio 21-ąją prasidėjo keturioliktieji popiežiaus Jono Pauliaus II-ojo pontifikato metai. Šia proga, Vatikanoradijo programų vadovybė paskelbė statistinį savadą apie šv. Tėvo apaštalinės kelionės per 13 pontifikato metus.

Laikotarpyje, tarp 1978 metų spalio 21 dienos ir šių metų spalio 21-osios šv. Tėvas atliko 100 apaštalinų kelionių Italijoje ir 53

kituose pasaulio kraštuose. Keliaudamas po pasaulį aplankė 129 valstybes, iš kurių net 100 lankėsi daugiau negu vieną kartą. Savo vizitų užsienyje metu šv. Tėvas aplankė 484 vietas, pasakė 1759 kalbas. Visos 53 apaštalinės kelionės į užsienio kraštus truko 369 dienas, 14 valandų ir 35 minutes, tai sudaro beveik 8 procentus visos pontifikato trukmės.

Tarparlamentinėje konferencijoje Čilės sostinėje Santiage 1991 m. spalio 7 d. Kanados senatorius dr. S. HAIDASZ sveikina Lietuvos parlamento narį kun. A. SVARINSKĄ. Tarp vėliavų yra ir Lietuvos trispalvė

Tėvynė jų nepamirš

Zinau, pralėks tie nelemti dveji metai
Ir lyg iš narvo paukščio paleisti
Mes grįšime namo, kur mūsų laukia,
Kur niekada nebūsim vieniši.

Kur po ilgos, beprasmiškos kelionės
Išvystm tėvikiės laukus,
Ten balgiais prievartos kelionės
Po svetimus kraštus.

Sutikę pakely gražuoliai medžiai,
Pageltę lapai nuo rudens šalnos,
Lietuviškai čurlenančys upeliai —
Gražiausią muziką pasaulyje atstos.

Ir aš tiktai, kitaipt juk būt negali,
Nes esam klė mes iš Lietuvos,
Ir dar labiau suprast, jog šalieis
Brangnesės neturėsim niekadės.

Na, o kol kas tiktai sapnuose,
Tiktai sapnuose regime gimtus namus,
Ir su draugais bendraujam tik laiškais,
Bet laikas bus — išakleisime sparūs.

1990. 10. 14

Šį eilėraščių Mindaugas BALAVAKAS parašė
tarnaudamas armijoje.

Nuotraukoje: Mindaugas Balavakas.

Nedideliame kambarėlyje iš portreto žvelgia liūdesio pilnos Mindaugo Balavako akys. Ant sienos kabo gitara, kurios stygų jau niekada nebepalies šio vaikino pirštai, o mes neišgirsime naujų dainų. Dar niekada šiame kambaryje nebuvo taip tylu. Čia visada skambėjo daina.

Būdavo, eini pro šalį, žiūrėk, Mindaugas jau kviečia užėiti, pasiklausti naujos dainos, - pasakoja klasės draugas Gintaras, - Visada, kur jis bebūtų, ten ir daina. Groti gitara išmoko pats. Nuo to laiko draugų gimtadienyje ar susitikime jo dainos buvo laukiamos.

Gimė ir užaugo Mindaugas Vilniuje. Baigęs devynias klases 54-ojoje vidurinėje mokykloje, pasirinko poligrafinio specialybę, įstojo mokytis į 21-ąją profesinę technikos mokyklą. Įgijęs iškiliosios spaudos spaudėjo specialybę, dirbo „Vilties“ spaustuvelyje. Čia dirbo neilgai. 1988 metų rudenį buvo pašauktas tarnybai į armiją. Tarnavo toli nuo Lietuvos, prie Juodosios jūros, Sevastopolio mieste, jūrų laivyne. Kadangi buvo baigęs poligrafijos mokyklą, dirbo spaustuvelyje spaustuvininku.

Per tuos dvejus tarnybos metus Mindaugui teko būti Baku. Sukrėstas įvykių šiame mieste, pradėjo domėtis ypatingosios paskirties milicijos būriu, tada dar buvusiu OMON. Laiške klasės draugei Andželai Mindaugas rašė: „Reikia juo skubiau namo traukti.

NUTRAUKTA DAINA

O jeigu rimtai, tai jaučiu neramumą širdy, kas ten laukia mūsų Lietuvoje (...) Neįsivaizduoju, kaip reikės gyventi. Nors aš jau žinau, kur dirbsiu, aišku, ne spaustuvelyje“.

Vėlyvą praėjusių metų rudenį grįžęs iš armijos, tvirtai nutarė eiti dirbti į policiją. Sužinojęs, kad įsteigtas greitojo reagavimo būrys „Aras“, nuo šių metų vasario mėnesio pradėjo ten tarnybą.

Nelengva buvo jam tarnauti, - pasakoja tėvai Rūta ir Stasys Balavakai, - reikėjo daug sportuoti, nors sportą Mindaugas labai mėgo. Prieš armiją jaunių krepšinio rinktinėje žaidė. Tačiau namų niekada neužmiršdavo. Buvo labai geras, nuoširdus, mokėjo džiaugtis kiekviena, nors ir mažiausia, gyvenimo smulkmena.

Paskutinėmis dienomis buvo pasikeitęs, - sako Rūta Balavakienė. - Labai jį traukė namai. Vakaraus vis su mumis ir su mumis...

Tą naktį kai įvyko tragedija Medininkuose, juodas ir smala vilkinis šuniukas buvo labai neramus. O apie ketvirtą valandą ryto gailiai pradėjo inkšti...

Kratupi žinia tą dieną atėjo į Balavakų butą: Medininkų pasienio poste žuvo jų sūnus, „Aro“ policininkas Mindaugas Balavakas.

O kaip jis džiaugėsi nauja

uniforma, - pasakoja tėveliai. - Parsinešęs namo susitvarkė, prisiuvo visus ženklus. Kaip jam tiko...

Tos savaitės penktadienį Mindaugas būtų ejęs laikyti paskutinio tarnybinio egzamino...

Mielas Mindaugai, tu išlaikai visus gyvenimo egzaminus geriausiai pažymiais. Tu Lietuvai davei laisvę, nors trūko vos kelių savaitė, kad pats ją būtum pamatęs, pasidžiaugęs. Tu gyvenai gero, mylinčio ir gerbiančio tėvus sūnaus gyvenimą, tikrą nuoširdaus, pasitikėjimą keliančio draugo gyvenimą. Gaila ir skaudu, kad jis buvo toks trumpas. Tu atšventei tik dvidešimtąjį savo gimtadienį. Rugsėjo 23-ąją ruošėsi švęsti 21-ąjį. Tačiau tą dieną stovėjome prie Tavo kapo Vilniaus Antakainio kapinėse.

Dabar aš suvokiu, kokie reikšmingi buvo Tavo parašyti žodžiai per paskutinį klasės susitikimą pas mūsų auklėtoją A. Dūdienę.

„Aišku, buvo labai labai malonu. Bet tikėkimės, kad kitą kartą mūsų bus jei ne visi, tai bent jau dauguma. Iki kito susitikimo. 1991.IV.13“.

Šie žodžiai mus, Tavo klasės draugus, lydės visą gyvenimą. Ir susitinkimų bus ne vienas. Tačiau juose labai truks Tavęs, Tavo nuostabių, nepakartojamų dainų. O mūsų atminty, brangus Mindaugai, Tu visada išliksi toks jaunas, mielas, nuoširdžiai besišypsantis vaikinasis.

Loreta Žilinskaitė

„Pusė mano širdies yra Lietuvoje“

Spalio 16 dieną yra popiežiaus Jono Pauliaus II-ojo išrinkimo metinės. Prieš tryliką metų, penkiolika minučių prieš vakarinę lietuvišką Vatikano radijo laidą, iš centrino šv. Petro bazilikos balkono buvo pasauliui paskelbta džiugi naujiena: „Habemus papam“ - turime popiežių. Trečiajį konklavos dieną popiežium buvo išrinktas Krokuvos arkiv. kardinolas Karolis Voityla. Į šią staigmeną lietuviai žiūrėjo su viltimi, nes žinojo, kad kardinolas Voityla iš visos kardinolų kolegijos narių geriausiai pažįsta Lietuvą ir jos problemas. Po kelių dienų naujasis popiežius pats tai patvirtino. Vienoje audiencijoje susitikdamas su pirmaisiais lietuviais jis pareiškė: „Pusė mano širdies yra Lietuvoje“. Po trylikos pontifikato metų mes žinome, kad tai nebuvo tušti žodžiai. Jo nuoširdų rūpestį Lietuvai ir jos problemomis lietuviai turėjo progos patirti ypač minėdami šv. Kazimiero mirties 500 metų sukaktį ir Lietuvos krikšto 600 metų jubiliejų.

Per pastaruosius tryliką metų, Jono Pauliaus II-ojo vardas be abejonės tapo žinomiausias visame pasaulyje. Per šiuos metus Europoje ir visame pasaulyje įvyko nepakrotini, istorinės reikšmės pasikeitimai. Galime drąsiai tvirtinti, kad prie šių pasikeitimų daug prisidėjo ir popiežius. Jis buvo uolus Apvaizdos įrankis atstatant pasaulyje istorinį teisingumą, ginant žmogaus teises, siekiant taikos ir brolybės.

Baltijos šalių konferencija

Stokholme vyko Švedijos vyriausybės surengta konferencija, kurioje buvo svarstoma ekonominė Baltijos baseino šalių situacija ir ateities perspektyvos. Konferencijoje dalyvavo daugiau nei 200 Baltijos regiono valstybių ir privačių firmų atstovų, jų tarpe ir Lietuvos, Latvijos bei Estijos delegatai. Kalbėdamas konferencijoje Švedijos valstybės sekretoriaus pavaduotojas Sohlman pasakė, kad ką tik savo nepriklausomybę atgavusių Pabaltijo valstybių ekonomika turėtų sparčiai atsigausti, jei tos valstybės ryžtingai imsis pertvarkyti savo ekonominę infrastruktūrą. Švedija numato investuoti lėšas į Pabaltijo valstybių mažas firmas, taip pat į viešbučių, benzino kolonėlių, kelių statybą bei ryšių sistemos modernizavimą.

Lietuvos ir Švedijos energetikos ministrai tarėsi dėl Švedijos specialistų dalyvavimo užtikrinant tolesnę saugią Ignalinos atominės elektrinės veiklą.

Panašią konferenciją Vokietijos ir Danijos vyriausybės iniciatyva numatoma surengti ateinančių metų pradžioje Kopenhagoje. Konferencijoje bus aptartos Baltijos regiono ekonominės ir politinės perspektyvos. Kaip pareiškė Danijos užsienio reikalų ministras U. Ellemann-Jenssen ir Vokietijos už reikalų ministras H.D. Genscher, konferencija turėtų apsvarstyti ekonominės paramos Rytų ir Centro Europos šalims klausimus. Išsivysčiusios Baltijos regiono šalys ruošiasi suteikti paramą buvusių komunistinių Europos kraštų privačiai ekonomikai ir tokiu būdu paremti šių valstybių perėjimą prie rinkos.

Vat. R. („E. L.“ Nr. 32)

Džiaugsmingi Šiluvos atlidai

Šiluva, rugsėjo 8 d. (AP) - Penkiasdešimt tūkstančių lietuvių susirinko dalyvauti šv. Mišiose po atviru dangumi, sekmadienį, dėkodami Dievui už naujai įgytą laisvę, džiaugsmo švente tapusiuose Šiluvos atliduose, kai pagaliau ir sovietai pripažino Lietuvos nepriklausomybę.

Prezidentas Vytautas Landsbergis pranešė miniai, susirinkusiai prie Šiluvos Marijos koplyčios, 175 mylios į šiaurės vakarus nuo Vilniaus, kad rugsėjo 8 d. bus valstybinė šventė, padėkos diena už nepriklausomybės atgavimą. Kremlius sutiko pagaliau pripažinti nepriklausomomis Lietuvą, Latviją ir Estiją, po daugiau negu pusės šimtmečio, kai jos jėga buvo prijungtos prie Sovietų Sąjungos.

Palyginti mažame Šiluvos miestelyje apie 50,000 lietuvių pripildė šventorių 18-to šimtmečio katedros, o taip pat aplink ją esančias gatves. Daugelis jų vilkėjo tautinius drabužius ir rankose laikė trispalves Lietuvos vėliavas.

„50 metų trukusi komunistų vergija pasibaigė“, paskelbė Lietuvos Romos katalikų primas kardinolas Vincentas Sladkevičius. Jis pavadino tai „laimingiausia diena mano gyvenime“.

Prez. Vytautas Landsbergis kalbėjo: „Dėkui tau, Dieve, kuris globojai Lietuvą josios nelaimėse ir džiaugsmuose. Dėkui tau, jog buvai kartu su tais, kurie gynė Lietuvos nepriklausomybę“.

Šiluva yra viena didžiausių Lietuvos šventovių, kur tikinčiųjų įsitikinimu Svč. Mergelė Marija

pasirodžiusi 17-me šimtetyje.

Labai jaudinantis buvo momentas, kada prez. Landsbergi prie katedros pasveikino jo senukas tėvas. Senasis Landsbergis, buvęs Vilniaus miesto burmistras, verkė, apkabindamas savo sūnų, kuris vadovavo kovai, atgaunant Lietuvai nepriklausomybę.

Padėkos pamaldos Vilniuje

Iškilmės buvo suruoštos Vilniuje, centrinėje Katedros aikštėje sekmadienio vakarą. Ten dalyvavo daugiau negu 5,000 žmonių. Spiginant profektoriams ir perduodant Lietuvos televizijai, Landsbergis po mirties apdovanojo aukščiausiuoju valstybiniu ordinu, Vyčio Kryžiumi, 13-ka žmonių, garbingai kritusių sausio mėnesį, kovojant su Sovietų tankais, kada buvo užimtas TV bokštas.

Mūsų Kariuomenės Atkūrimo sukaktis

Prisiminkime tą Atkurtos Lietuvos Kariuomenės 73-ji sukaktį, kai lapkričio 23 dieną, atdidžiai kūrėsi apginti tautos ir tėvynės Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę.

Tačiau nė viena tauta nebus didelė ir išsilaiyks, jeigu ji iš savo praeities nebesimokins, - taip kada tai pasakė vokiečių istorikas - V. Koltze, kuris yra parašęs mūsų didžiųjų žygių, garsiuųjų karo vadų ir karių istoriją ir parodęs mum, kaip ją reikia sekti. Mes patys ir senovėje ir gal kiek dabar, pratę laukti stebuklų ir savo praeitimi - istorija nesirūpina, nors ir tvirtai suprantame, kad prisiminti iš teisingai užrašytos praeities kiekvienam sveika.

Visa tai turėdamas galvoje ir kad palengvinti ateities istorikams, norėčiau pasidalinti savo, kaip buvusio kario, turimas žinias, su jums mieli broliai kariai, ramovėnai ir šauliai.

Brangūs broliai kariai, gaila, kad labai mūsų tautos ir kariuomenės pradžia buvo paskendusis miglose, ir nei aš nei kitas, jums apie ją daug nepapasakos. Mūsų, kaip tautos, istorija aiškiai prasideda tik nuo 13-14 amžiaus. Ir čia jau iš eiles randame Gediminą ir jo sūnų: Algirdą, kuris jau vadinosi Lietuvos Didžiųjų Kunigaikščiu ir jo brolį Kęstutį, kuris jau skaitėsi Trakų ir Zemaičių Kunigaikščiu. Kiek vėliau Algirdas turėjo sūnų - Jogailą, kuriam įžengus į Lenkijos sostą 1392 m. Lietuvos valdovu liko Vytautas Didysis, Kęstučio sūnus.

Sitie, ir keli kiti, buvusieji mūsų vadovai jau ir buvo kartu ir mūsų tautos garsieji karo vadai. Bet kadangi Vytautas Didysis nepaliko mums tvirto įpėdinio, Jogaila sulenkėjo, o su juo ir mūsų bajorai virto šlechta, ir taip atsitiko, kad tautos, kurias mes buvome nukariavę, pevergė mus. Dar, žinoma, sekė keletas sukilimų - riausių, iš kurių gal čia verta paminėti, kaip Zemaičių (Telšių) priešinimasis stoti į kariuomenę. Kaip Raseiniai, Telšiai, Šiauliai, Uplytė ir kitos vietovės buvo išvaikiusios rusų igulas.

Tėvynės vadavimu taip pat buvo persiėmę ir mūsų kai kurie didikai ir bajorai. Tuo laiku kiek, kiek

Rašo Balys Steckis

daugiau pasireiškė kaip kariuomenių vadai bajorai Mykolas ir Antanas Gelgaudai ir Radvila (1831). Net čia norėtusi suminėti ir vieną moterį pasvalietę grafitę Emiliją Plateraitę, kuri pasižymėjo kaip Lietuvos didvyrė. Įdomu, kad žemaičiai tais laikais rengė sukilimus ne tik prieš rusus, bet dar daugiau prieš savo ponus dvarininkus ir kunigus, nes sulenkėję dvarininkai ir kunigai, žemaičiui atrodė ne ką geresni už patį rusą.

Ir taip pamažu mūsų tėvynėje įsigyveno du atskiri žmonių tipai: vienas vadinamas šlechta-ponas; kitas chlopa - muzikas arba kaimietis. Ir tas tęsėsi iki 1918 m. Ir čia įvyko tiesiog stebuklas. Tas visų slegiamas, išnaudojamas ir niekinamas „chlopas“ - kaimietis atbudo. Po kaimelių, laukus, ir miškelius pasigirdo balsas: - kelkite, kelkite!... Išgirdė jį mūsų savanoriai - kurėjai skubėjo į miestus - susirinkimų vietas. Kauno iguloje jie buvo prisaikdinti Rotušės aikštėje. Katalikus prisaikdino vysk. Pranciškus Karevičius, o kitatikiai buvo prisaikdinti jų dvasiškių. Specialiai įtaisytoje estradoje stovėjo ir jų paradapiemė prezidentas Antanas Smetona.

Tuo metu generolui Grigaliūnui Glovackiui Kauno vyriausybės buvo pavesta prisaikdinti visus provincijose esančius karinius dalinius. Ir taip gimė mūsų Nepriklausomos Lietuvos Kariuomenė!

Vėliau gen. Kattche, birziečiui kar. Jonui Variakojui ir gen. Ladygai pasitarus su gen. Zukausku ir jo štabu Kaune, buvo nutarta nelaukiant pradėti žygį prieš Maskvą ir Varšavą. Labiausiai tuo metu kovose pasižymėjo gen. Kattche ir kar. Variakovo organizuotas Panevėžio partizanų būrys, kuris vėliau ir išaugo į 4-tąjį Lietuvos Karaliaus Mindaugo pulką. To dalinio karys - savanoris Povilas Lukšys ir yra skaitomas, kaip pirmasis kareivis žuvęs fronte už Lietuvos laisvę 1919 m. Vasario mėnesį.

Vasario mėn. Alytuje ant

Nemuno tilto, žuvo nuo bolševikų kulkos pirmojo pulko vadas kap. Antanas Juozapavičius. Jis yra skaitomas, kaip pirmasis žuvęs Lietuvos karininkas.

Čia ir vėl norėčiau priminti, kad tuo laiku gindama mūsų laisvę pasižymėjo ir kita lietuvė moteris, irgi Pasvalietė Navakaitė-Gavelienė, kuri ir buvo mūsų tėvynėje skaitoma, kaip pirmoji moteris Vyties Kryžiaus Kavalerius.

Kiek vėliau, išsilaisvinus nuo visų okupantų mūsų kariuomenė pradėjo atsigausti. Tada gavo visi Pestininkų, Raitelių ir Artilerijos pulkai numerius ir Karalių, Kunigaikščių ir vietovės vardus. Ir kiekvienas pulkas turėjo savo vėliavą.

Mūsų kariuomenei reikėjo ginklų, susisiekimo priemonių ir kitų reikmenų. Visą Lietuvą turėjo pirkti iš užsienio.

Nepriklausomoje Lietuvoje karinė tarnyba kiekvienam sveikam jaunuoliui buvo privaloma. Ir kiekvienas jautė sau už garbę būti kareiviui, nes ten įsigydavo tikrai patriotišką išauklėjimą, pilnoje lietuviškoje dvasijoje, kurio nebūtų radęs kaimė. Karo mokykla ruošė

grynus tautos patriotus - inteligentus. Dar nepamirštant savanorių-kūrėjų aprūpinimą sklypeliu žemės, tasiskas ir buvo neaprašomas smūgis greičiančiam mūsų šalyje komunizmui ir tik dėl to sunaikinome lenkų lizdus lietuviškuose dvaruose.

Mūsų tėvynė, pasiremmdama mūsų kariuomene, žengė milžiniškais šuoliais gerovės keliu. Bet... Ir vėl susigrūmė milžinai. Silpnesnės tautos tapo sumindžiotos: vienų parduotos, kitų paverptos. Mūsų karių dauguma spruko į vakarus, o kurie nespėjo ar kiek įtartini buvo išrankioti ir išgabenti į amžinai ledais padengtas Sibiro Vorkutas... Tapo išskersti - nukankinta tūkstančiai mūsų brolių partizanų, kurie kovoją už tautos ir tėvynės Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę.

Dėkui Dievui mūsų tautai ir tėvynei Lietuvai laisvę prašvito ir Trispalvė mūsų šventojo Vilniaus, Gedimino kalne jau plevėsuoja. Lapkričio 23-ja mes seni kariai šventėme ir švėšime per amžius, kaip mūsų kariuomenės pergalių, džiaugsmo ir jos garbės dieną.

Sovietai ištrauks personalą iš Kubos

Maskva, rugsėjo 11 d. - Norėdamas pašalinti stambiausią kliūtį gauti ekonominę pagalbą iš Amerikos, pre. M. Gorbačiovas pranešė, kad netrukus Sovietų Sąjunga pradėsianči pasitraukti su Kubos prez. Fidel Castro apie 11,000 sovietų karinio personalo ištraukimą iš Kubos. (Šis skaičius žymiai viršija net ir didžiausius JAV Valstybės apskaičiavimus, kiek yra sovietinio personalo Kuboje). M. Gorbačiovas pranešė šią žinią po pasitarimo su JAV Valstybės sekretorium James A. Baker III.

Jis taip pat informavo, kad ateityje Sov. Sąjungos ekonominiai ryšiai su Kuba bus grynai laisvos prekybos pagrindu, kad reikiama tolygų panaikinimą sovietų teikiamos 2 bilijonų dol. metinės subsidijos. Iki šiol Maskva Kubai siuntė naftą, mainais už cukrų, tuo žymiai pervertinant Kubos cukrų.

J. Bakeris pareiškė, kad tai yra stambus gestas, svarbus palenkiant Amerikos visuomenės opiniją. Kuba tačiau piktai reagavo, sakydama, kad šiuo reikalų nebuvo jokių pasitarimų su Kuba ir jokių perspėjimų ir dėl to tai pažeidžia tarptautines normas ir egzistuojančias ekonomines sutartis.

Be to, porą valandų po šio pranešimo, Rusijos prez. Boris Jelcinas pranešė valst. sekr. Bakeriui, kad jis siūlo kompromisą Japonijai, kuriuo galėtų būti išspęstas jų ginčas su Rusija apie Kurilų salas, kurias sovietai pagrobė po II Pasaulinio karo.

Gorbačiovas taip pat davė James Bakeriui suprasti, kad ištraukdami visą savo karo personalą iš Kubos, kurių tarpe buvo žvalgybos vadai, patarėjai ir šaulių brigada, sovietai taip pat palaiapsniuti nutrauks ir ginklų pardavimą Kubai.

JAV Valstybės departamento duomenimis, sovietų karinis personalas apima tris tarnybas: apie 3,000 dirbantys prie didžiulių klausymosi įrengimų, kuriuos sovietai pastatė prie Lourdes miesto, klausytis JAV elektroninių komunikacijų; apie 3,000 šaulių, kuriems pavesta sovietinio karinio personalo apsauga Kuboje ir apie 3,500 sovietinių karinių patarėjų, bendradarbiaujančių su Kubos karinėmis pajėgomis.

1990 metais pagal JAV Valstybės departamento duomenis Maskva Kubai davė apie 500 mil. dol. prekybos kreditų ir 800 mil. dol. vertės techninės ir bendrai vystymosi pagalbos, į kurią įėjo ir dviejų branduolinių jėgainių statyba. Visa tai neįskaito 2.2 bil. dol. netiesioginės subsidijos per nelygus naftos cukraus mainus.

Sešių Kaukazo tautų atstovai susirinę Chechebo-Ingush tarėsi apie vieningą frontą už jų tautų nepriklausomybę. Dalyvavo Gruzijos ir Azerbaidžano atstovai. Tai gali reikšti pačios Rusijos irimo pradžia.

Litdo Pikelio palaikai parvežti iš Sibiro, 1990.VIII.4 d. Laidoja Akmenės kapinėse.

IS MUSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Advento I sekmadienis gruodžio 1 d. Pirmuoju Advento sekmadieniu bažnyčia pradeda naujus liturginius metus - Lietuvoje šventadienių rytais laikomos Mišios, vadinamos Rarotomis.

Kūčioms plotkelių-kalėdaičių galima gauti sekmadieniais prie bažnyčios pas Juozą Jurgėlaičį - Liturginių skaitymų vadovą. Savaitės metu - Parapijos Namuose.

Vilius Žitkevičius Lietuvių šv. Kazimiero Kolegijai Romoje paaukojo \$50.

Padėką Dievui už atgautą Lietuvos Nepriklausomybę šv. Mišiomis dėkoja gruodžio 1 d. Melbourno Lietuvių Katalikų Moterų draugija.

Parapijos Sekmadienio Mokykla mokslo metus užbaigia gruodžio 15 d. iškilmingomis šv. Mišiomis, o po pietų Lietuvių Namuose 2.30 val. mokslo metų užbaigimo Aktas ir mokinių pasirodymai - vaidinimai, eilėraščiai, dainos, tautiniai šokiai, Kalėdų Senelis.

Parapijos išlaikymui vokeliais bendra suma auکوjo: po \$100 Ona Giedraitienė, A. Kelly, Juozas Mikštas, Antanina Valkienė; \$80 B. Sadauskas, \$70 J. Bruožis, po \$60 O.P. Binkus, S. Stankūnavičius; \$55

L. Pučius, po \$50 K. Augūnienė, J. Ciurinskas, A. Griepelis, K.P. Poškai, Pijus Vaičaitis; po \$40 A.E. Bakaičiai, R. Kaunienė, Vl. Račius, V.D. Sparvelis; \$30 I. O'Dwyer, \$25 A. Bajoras, po \$20 Kraulaidys, A. Macky, J. Petkinis, A. Tamašauskas. Visiems aukojusiems nuoširdžiai dėkoju, taip pat ir visiems kartu prisijuntusiems „Tėviškės Aidų“ 1992 m. prenumeratas. - kun. Pr. Dauknyš.

Birutė Zvinakienė pranešė, kad Brisbanės ligoninėje mirė Adomas Adomaitis, 65 metų amžiaus, anksčiau jis gyveno Melbourn, buvo aktyvus Lietuvių Karių Veteranų Sąjungos Ramovės narys, o dar anksčiau buvo Prancūzijoje Svetimšalių Legijone karys. Už jo velę 1991.XI.17 bažnyčioje visi sukalbėjome Viešpaties Angelas, kaip už mūsų parapijos narį. Teilsisi Viešpaties Ramybeje.

Sale, Latrobe Valley ir apylinkių lietuviams Prieškalėdinės pamaldos ir Kariuomenės šventės minėjimas vyks lapkričio 30 d. šeštadienį. Pamaldos 12 val Seselių vienuolyno koplyčioje - Convent of Our Lady of Sion, 341 York Street, Sale. Po pamaldų bus minėjimas ir užkandžiai 12 Trood Street, Sale. Visi kviečiami dalyvauti, - praneša Seniūnė Elena Eskirtienė

KŪČIOS MELBOURNE

Šiais metais Kūčios prasidės 6 val. vak. Melbourno Lietuvių Namuose, kad mažieji ir seneliai galėtų laiku sugrįžti namo.

Vakarienė prasidės kun. dr. P. Daukno pravedama malda.

Po plotkelės pasidalinimo seks aguonpienių užpilti sausainukai ir kiti 12 patiekalų.

Giesmės praves Birutė Prašmutaitė, pianinu palydės Zita Prašmutaitė.

Kaina: vaikams iki 5 metų veltui, vaikams iki 17 metų - \$5.

Suaugusiems \$19 įskaitant vyną.

Užsakyti pas M. Sodaitienę telef. 569 9578 iki 16 d. gruodžio, užsimokant iš anksto

ADELAIDĖ

Visi šventieji, Vėlinės - dvi religinės, kartu ir lietuvių tradicinės šventės. Jos švenčiamos viena po kitos - žmogaus pomirtinis gyvenimas. Šios dienos savo giliosios prasmės mintimis paliečia kiekvieną žmogų - šios Žemelės keleivį.

Kaip gera mums čia Adelaidėje savoje lietuviškoje bažnyčioje, lietuviškoje aplinkoje dalintis su Kristumi su Marija skausmais rūpėčiais ir džiaugsmais.

Visų Šventųjų šventėje šv. Kazimiero Bažnyčioje buvo aukojamos dvejios Mišios, Vėlinėse - trejos. Mūsų klebonas kun. J. Petraitis klausė išpažinčių, auکوjo visas šv. Mišias ir pamokslą pasakydamas. Bažnyčioje Vėlinių susikauptimas, meldžiame mūsų brangiesiems Mirusiems pažadėtus laimės Amžinybėje. Sekmad. po šv. Mišių, kuriose šv. Kazimiero bažn. choras, vad. N. Masiulytės-Stapleton, jausmingai giedoja ilgesingo jautrumo giesmes, po pietų Parapijos salėje ir iš visų Adelaidės priemiesčių rinkomės Centennial Park kapuose prie mūsų mirusių Kunigų - kun. J. Kungio, kun. A. Kazlausko ir kun. A. Spurgio kapų. Klebonas sukalbėjo maldas, Liet.

Kat. Moterų D-jos valdyba papuošė kapus rožių puokštėmis, smarkus lietus laisė žemę ir mus.

Kun. klebonas pašventino a.ŭ. Adelės Bagušauskienės ir a.ŭ. Juozo Siurblio antkapius. Lietaus pilkumoje meldėsi už Mylimuosius likusieji šeimos nariai ir artimieji.

Viešpatie, priimki mūsų Mirusius į nesuskaitomus Šventųjų būrius, paguoski Likusius. S.P.

Aukos Lietuvos Tautiniam Olimpiniam Komitetui

Lietuvos reprezentantų Barcelonos olimpiadoje dalyvavimo išlaidas padengti, LTOK-tui auکوjo: Melbourne: \$50 F. Gužas.

Adelaidėje: po \$50 inž. V. Navakas, V. Lazauskas, J. ir K. Beinoravičiai, \$25 B. Kaščiukaitis, po \$20 R. Beinoravičius, I. Beinoravičiūtė, V. Vitkūnienė, A. Vitkūnas, po \$10 Vi. Ratkevičius, S. Guščia, V. Pledzinskas, \$5 V. Dumčius.

Aukojuosiems nuoširdžiai dėkoju,

J. Jonavičius
LTOK Atstovas Australijoje

Kur Daina ten Lietuva

Nuoširdžiai kviečiame visus į Melbourn „Dainos Sambūrio“

METINIŲ KONCERTŲ

kuris įvyks š.m. gruodžio mėn. 1 d., sekmadienį, 2.30 val. vakaro, Melbourno Lietuvių klubo patalpose. Programą papildys Geelongo Lietuvių choras „Viltis“.

Įėjimas \$10 asmeniui. Jaunuoliams iki 15 metų amžiaus veltui.

„Dainos Sambūris“

Šv. Kazimiero kolegija vėl atgijo

1991 m. rugpjūčio 23 d. į Romą atvyko didelis būrys kunigų ir klierikų studijuoti. Beveik po 50 metų šv. Kazimiero kolegijoje vėl suskambėjo lietuviški balsai. Kad mes esame čia, tariame nuoširdų acitū Jo Ekscelencijai vyskupui Baltakiui, kunigui daktarui Sarauskui, kolegijos rektoriui prelatui Bartkui ir visiems geros valio žmonėms lietuviams ir nelietuviams, kurių dėka ir rūpesčiu mes esame Romoje ir galime studijuoti. Bebūnant mums Romoje, mus aplankė ne vienas mūsų širdžiai brangus svečias.

Rugsėjo pabaigoje kolegija aplankė Jo Ekscelencija arkivyskupas A. Bačkis, popiežiaus prouncijus Olandijoje. Arkivyskupas mūsų kolegijos koplyčioje kartu su kolegijos rektoriumi prelatu Bartkumi ir prefektu kunigu Ivanasku koncelebravo šv. Mišias. Savo tartame žodyje Jo Ekscelencija palinkėjo mums didelio žingeidumo, išmokti atskirti gerį ir blogį ir visa, kas gera pasisavinus, pritaikyti gyvenime.

Neilgai trukus atvyko ir Jo Ekscelencija vyskupas A. Baltakis. Vyskupas taip pat auکوjo šv. Mišias kolegijos koplyčioje ir tarė žodį mums, klierikams. Ekscelencija taip pat auکوjo šv. Mišias ir Vatikano radijo koplyčioje, kurios buvo transliuojamos į Lietuvą. Išvykdamas vyskupas palinkėjo Aukščiausiojo palaimos ir sėkmės moksle.

Spalio pabaigoje atvyko ir mūsų labai lauktas svečias kunigas daktaras Sarauskas. Svečias taip pat koncelebravo šv. Mišias su mūsų profesoritumi - moderatoriu kunigu J. Juraičiu. Pamokslė ir draugiškų pokalbių metu linkėjo semtis žinių ir grįžus į Lietuvą visa perduoti žmonėms.

O šių metų spalio 27 dieną mūsų šv. Kazimiero kolegiją aplankė Jo Ekscelencija Augsburgo vyskupas Josef Stimpfle. Vyskupo garbei prelatas rektorius Bartkus surengė vakarienę, kurioje dalyvavo Jo Ekscelencija popiežiaus prouncijus Teherane arkivyskupas Bulaitis, kunigas daktaras Sarauskas, Amerikos vyskupų konferencijos šalpos Rytų Europai direktorius, prelatas Bunga - delegatas lietuvių sielovadai prie vokiečių vyskupų Konferencijos, kiti svečiai. Kolegijos Rektorius padėkojo vyskupui už Jo apsilankymą, už moralinę, dvasinę ir materialinę pagalbą Lietuvos Bažnyčiai. Atsakomojoje kalboje Jo Ekscelencija Augsburgo vyskupas pasidalino įspūdžiais iš savo kelionės į Lietuvą. Labai gražiai atsiliepė apie lietuvių tautos išaugotą pamaldumą ir meilę Dievui ir Švč. Mergelei Marijai. Gilų įspūdį Jo Ekscelencijai paliko Kryžių kalnas ir Šiluvos šventovė. Vyskupas padėkojo už tokį gražų

priėmimą Kolegijos vadovybei, mums, studentams, palinkėjo augti dvasia, semtis mokslo ir tobulėti. Mūsų profesorius - moderatorius kunigas J. Juraitis gerai pažįsta vyskupą J. Stimpfle, kuris dar 1948 metais susitiko ir susipažino su lietuviams teologijos studentais. Nuo to laiko - didelis lietuvių bičiulis. 1963 metais tapęs Augsburgo vyskupu globojo ir šelpė lietuvius katalikus užsienyje. Sunkiais Lietuvai laikais Jo Ekscelencija visur garsino Lietuvos vardą. Svečiuodamasis mūsų Kolegijoje vyskupas džiaugėsi jos atgimimu.

Nuoširdus acitū visiems ir iš visos širdies, kad mes galime mokytis Romoje.

Klierikas Gintautas Gudas

Nepalaužtas kalėjimų ir tremties

A tbuves teismo nustatyta laiką lageryje, kunigas Juozas Gustas apie 1955 m. atvyko į Krasnojarską privalomosios tremties. Kaip jau buvo įprasta, tremtiniai buvo įdarbinami statybinėse organizacijose arba plytinėse. Zinia apie kunigo atvykimą greit pasklido mieste, tarp lietuvių tremtinių.

Atvykęs į Krasnojarską, kaip jis pats pasakojo, pirmiausia nuėjo į biblioteką ir pervertė knygą „Schornsteinbau“ („Kaminų statymas“). Beje, Krasnojarske buvo gera biblioteka, likusi nuo senų laikų. Išskyrus keletą centrinių gatvių, Krasnojarskas tuo metu buvo ištisas trobelynas, todėl mūrininkai krosnininkai buvo labai reikalingi. Dieną dirbo valdiška darba, o po darbo, jei pasitaikydavo proga, „uždauzdavo“ papildomą rublį. Atsitiko taip, kad kartą kun. J. Gustą pakvietė taisyti krosnį lietuvis. Kadangi vienas kito nepažino, kalbėjosi rusiškai, nekrepdami dėmesio į tarties nesklandumus, prie kurių tuo metu visi buvo pripratę. Jam besidarbuojant, moterėlės kalbėjosi apie įvairius reikalus, viena iš jų girdėjusi apie atvykusį kunigą ir besirengianti artimiausia sekmadienį važiuoti į trečiaja plytinę, kur, jos žiniomis, turėtų būti pamaldos. Mūrininkas plušėjo, nekrepdamas dėmesio į kalbas, ir greit baigė darbą. Visų didelei nuostabai, po darbo atsisakė vaišių su puslitrūm, neėmė ir atlyginimo, nes sakėsi po keleto dienų užeisias pažitūrėti, ar visaks gerai. Liepęs krosnį kūrėti palengva, nes staigiai įkaitinti kenksminga.

Koks buvo tų žmonių nustebimas, kai mūrininką sekmadienį pamatė laikantį šv. Mišias! Priėję prie kunigo atsiprašinėjo, tačiau jis, viską nuleidęs juokais, klausė, ar gerai šyla krosnis. Visiems susirinkusiems tą dieną buvo gardaus juoko.

Antanas Panavas („K.P.“ Nr. 10)

A. Simučio kalba Jungtinėse Tautose

Lietuvos ambasadorius Jungtinių Tautų Organizacijoje Anicetas Simutis spalio 8 d. įteikė organizacijos generaliniam sekretoriui Perez de Cuellar savo įgaliojimus. Šia proga ambasadorius A. Simutis generaliniam sekretoriui perdavė lietuvių tautos ir Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos pirmininko Vytauto Landbergio sveikinimus. Perez de Cuellar iš savo pusės pasakė, kad Lietuvos sugrįžimas į pasaulio tautų šeimą yra istorinės reikšmės įvykis ir palinkėjo Lietuvai kuo geriausios kloties žengiant atsakingus istorinius žingsnius. Per pasikalbėjimą su ambasadoriumi A. Simučiu Jungtinių Tautų generalinis sekretorius domėjosi Lietuvos ir Sovietų Sąjungos derybų eiga, jų rezultatais. Įgaliojimų įteikimo ceremonijoje ambasadorių lydėjo Lietuvos užsienio reikalų ministro pavaduotojas G. Serkšnis ir Lietuvos misijos New Yorke atstovas D. Sužiedelis. Lietuvos misiją Jungtinių Tautų Organizacijoje sudaro septyni asmenys: misijos šefas ambasadorius Anicetas Simutis, misijos šefo pavaduotojas ambasadorius Vašingtone Stasys Lozoraitis, patarėjai - Algimantas Gureckas, Darius Sužiedelis, Gintė Damuštė ir Benediktas Mačiūka bei atašė Daiva Kezytė.

Spalio 9 d. Lietuvos nuolatinis atstovas Jungtinėse Tautose ambasadorius A. Simutis Lietuvos Respublikos vardu Generalinės Asamblėjos sesijoje pasakė kalbą. Jis išreiškė padėką visoms šalims, parėmusioms Lietuvos teisei į visišką nepriklausomybę atkūrimą, ypatingai pabrėždamas Islandijos ir kitų šiaurės šalių nuopelnus. Jis pabrėžė, kad „... jų

drąsa ir ištvermė bus prisimenama per amžius“.

Ambasadorius A. Simutis paminėjo šimtmetes tradicijas Lietuvoje turinčią ištikimybę tolerancijai, pagarbą visų tautybių lygioms teisėms, jis taip pat prisiminė atkaklią lietuvių tautos partizaninę ir pogrindžio kovą prieš okupaciją. Apžvelgęs Lietuvos atgimimo ir kovos už nepriklausomybę istoriją, ambasadorius A. Simutis atkreipė dėmesį į tai, kad ryžtingi Lietuvos žingsniai siekiant laisvės ir demokratijos jau tapo modeliu kitoms pavergtomis tautoms, taip pat įkvėpė rusų tautą ginti demokratiją ir savo parlamentą.

Vėliau ambasadorius A. Simutis išsakė Lietuvos norą glaudžiai bendradarbiauti su Jungtinių Tautų institucijomis ir žinybomis, prašant jų pagalbos ir patarimų, sprendžiant svarbius Lietuvos atstatymo klausimus (pvz. laisvos rinkos kūrimą ir gamtos apsaugą). Ambasadorius taip pat išreiškė Lietuvos ištikimybę Jungtinių Tautų Chartijos principams ir pabrėžė, kad Lietuva nepyksta ant savo kaimynų, o siekia taikiai su visais susgyventi. Ta proga jis pakartojo Lietuvos reikalavimą išvesti visas Sovietų Sąjungos karines pajėgas ir branduolinius ginklus iš Lietuvos. Jis išreiškė Lietuvos norą būti įtraukta į nebranduolinių ginklų

zoną, kuri tęstųsi nuo Šiaurės šalių iki Juodosios jūros.

Baigdamas ambasadorius A. Simutis išsakė Lietuvos valdžios ryžtą sukurti „daugiapartinę demokratine valstybę, kuri gins visų savo piliečių teises ir laisves“. Jis pridūrė, kad dabartiniai Lietuvos įstatymai saugo visų tautinių mažumų kultūrinės teises, kad praturtintų visos šalies kultūrinį gyvenimą. Ambasadorius sveikino plačiai diskutuojamą naujos pasaulinės santvarkos (New World Order) idėją ir pasakė: „Mano vyriausybė viliasi, kas ši santvarka bus grindžiama ne jėgos politika, kaip ankstyvesnė, bet pagarba žmogaus teisėms, orumui ir tautų apsisprendimo teisei.“

„Europos Lietuvis“ Nr. 40

Hirosima Čiukotkoje

Šiandien Lietuvoje politiniai kaliniai ir tremtiniai yra susibūrę į bendrijas. Nuolat susitinka žmonės, kalėję Norilsko, Vorkutos, Karangandos lageriuose - visas Gulago vietas ir suskaičiuoti sunku. Tačiau niekad į tokius susitikimus neateis penkiasdešimtųjų metų pradžioje Čiukotkoje, Jultinsko ir Smito rajonuose, įsteigto lagerio kaliniai. Turbūt mažai kas iš viso yra girdėję apie jį, nors būtent čia sovietų armija įvykdė vieną baisiausių savo nusikaltimų.

Viskas prasidėjo dar 1942 metais, kai Sovietų Sąjunga ėmė ruošti karui su JAV. Placdamą nusprendė įkurti Čiukotkoje. Iki 1975 metų jį statė apie milijoną kalinių ir tremtinių, ir dauguma jų žuvo. O dalis buvo nužudyta.

Mirtininkų lageris netoli aukštumos 1843 buvo gerai įrengtas. Čia stovėjo mediniai barakai, gana šilti ir tinkami gyventi atšiauriniame klimate, atvežtiems į lagerį vyrams

ir moterims leido kurti šeimas. Vėžė čionai žmonės, nuteistus griežtam režimui, todėl aišku, kad tokios sąlygos, labiau primenančios tremtį, pasirodė jiems visai pakenčiamos. Vieno šie pasmerktieji nežinojo: sovietų armija, negalėdama gauti duomenų apie atominio sprogimo poveikį gyventojams iš amerikiečių (Hirosimos ir Nagasakio bombardavimo dokumentai), nusprendė pati įvykdyti eksperimentą.

Sovietų Sąjungoje iki šiol tiksliai nežinoma, kada Čiukotkoje buvo susprogdinta vandenilinė bomba - 1954 ar 1955 metais. Tik aišku, kad sprogimai buvo du. Pirmas, nedidelio galingumo, antžeminis. Antras sunaikino lagerį prie aukštumos 1843 m. Buvo pakartota Hirosima.

1990 metų rugpjūtyje į Čiukotką nusiųsta radioekologinė ekspedicija turėjo nustatyti, kodėl šiame rajone tokia didelė radiacija. Ekspedicijos ataskaita išspausdinta žurnale „Vrač“ (1991, Nr.3). Tačiau ir šiai ekspedicijai nepavyko patekti į sprogimo epicentrą: kai buvo numatyta skristi prie aukštumos 1843 m., jiems pranešė, kad dėl rūko nusileisti negalės. Tą dieną jie vis dėlto skraidė, ir jokio rūko nebuvo. Paprasčiausiai lankytis aukštumos 1843 m. rajone yra griežtai uždrausta nenurodant priežasties.

Tačiau gama ir alfa spindulių pasiskirstymo šiame rajone žemėlapis, kurį sudarė ekspedicija, įrodo, kad priežastis - vandenilinės bombos sprogimas.

Sitam vandenilinės bombos sprogdinimui, arba tiesiog - nusikaltimui, buvo gerai pasiruošta: Peveke ir Providenije pastatyti strateginės aviacijos aerodromai, į Providenije rajoną periesta armija. Viskas buvo daroma slapta. Aišku, branduolinis poligonas už 600 km. nuo JAV sienos vargu ar galėjo būti kuriamas, todėl Čiukotkoje būdavo rengiami naktiniai manevrai, kurių sąlygos buvo maksimaliai artimos kovinėms. Sovietų armija ruošė kariauti arktinėje tundroje - Aliaskoje. Šie pasiruošimai tęsėsi ir susprogdinus vandenilinę bombą, šeštajame dešimtmetyje placdamas Čiukotkoje dar labiau sustiprintas. Specialistų nuomone, jis vaidino svarbų vaidmenį tuo metu, kai sovietų raketos įvežė į Kubą. Matyt, buvo du tarpusavyje susiję placdarmai: „Čiukotka“ ir „Kuba“.

Manoma, kad neliko nė vieno gyvo iš tų, kurie buvo apgyvendinti lageryje prie aukštumos 1843 m. Taip pat nežinome ar buvo tarp jų lietuvių. Tačiau gal atsilieps tie, kurie statė lagerį, kurių pažįstami ar giminės buvo ten išsiųsti. O gal ir tie, kurie dalyvavo „taktiniuose manevruose“.

Arminas Norkus
(„L.A.“ Nr. 212)

Vokietija nenori būti pagrindinė sovietų šelpėja

Bona, rugsėjo 4 (AP) - Kancleris Helmut Kohl perspėjo, kad Vakarai nustotų laukę iš Vokietijos, kad ji užimtų vadovaujančią labdarybės rolę Sovietų Sąjungai.

Kreipdamasis į parlamentą Kohl taip pat pridūrė, kad jis spaus sumažinti trumpų nuotolių termobranduolinius ginklus Amerikos ir Sovietų arsenaluose. Tūkstančiai Amerikos raketų randasi Vokietijos žemėje. Pasiūlyme, kad, gal būt, JAV turi

skirtingą požiūrį, NATO vadai sakė šią savaitę, kad neseniai įvykęs sovietų pervesmo bandymas gali įtaigoti Vakarų saugumo sąjungą pergaltoti dabartinius karinių pajėgų sumažinimus Europoje.

Kohl pasakė, kad Vokietijos partneriai ir sąjungininkai turėtų daugiau padėti Sovietų Sąjungai finansiškai, kadangi palaikyti Sąjungos stabilumą yra ir jų interesas. „Sis milžiniškas darbas negali būti paliktas tik mums, vieniems vokiečiams, arba vien tik europiečiams“, sakė jis. „Kiekvienas kraštas - iš tikrųjų kiekvienas kraštas - turi prisiimti savo dalį šios mūsų bendros atsakomybės, pagal krašto pajėgumą“. Kai kurios didžiausių industrinių šalių, įskaitant JAV, Japoniją ir Kanadą, buvo pareiškusios susilaikančios nuo padidinimo tiesioginės finansinės pagalbos Sovietų Sąjungai, kol Sovietai konkrečiau neparodys, kad kuria laisvos rinkos ekonomiką.

„Draugas“ Nr. 177

Taip "apaštalas" Leninas, palikęs savo kojas, plaukia per orą Vilniuje rugpjūčio 23 d.

TIKROS KATALIKŲ LAIDOTUVĖS

Mes tikime, kad mūsų uždavinys yra ne tik laidotuvės sutvarkyti profesionaliai ir ramiai, bet taip pat suprasti ir pagerbti suinteresuotų žmonių jausmus ir užtikrinti, kad laidotuvių sutvarkymas yra prasmingas ir tinkamas.

TOBIN BROTHERS FUNERAL DIRECTORS

Doncaster: 816 Doncaster Road.....	848 3666
East Burwood: 294 Burwood Highway.....	802 9999
Frankston: 232 Cranbourne Road.....	789 6766
Gardenvale: 135 Martin Street.....	596 8144
Glenroy: 111 Wheatsheaf Road.....	306 2044
Malvern: 1382 High Street.....	509 4811
Noble Park: 505 Princes Highway.....	546 7644
North Melbourne: 189 Boundary Road.....	329 6144
Ringwood: 331 Maroonah Highway.....	870 8011
Berwick: 21 Lyall Road.....	707 5533
Moorabbin: 16 Tuck Street.....	555 9088
St. Albans: 69 Alfreda Street.....	367 4333